

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9CoCsp/50/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122200910
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Jusková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8122200910.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Juskovej a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Eduarda Valenčina v spore žalobcu: R. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. X, XXX XX B., právne zastúpeného: JUDr. Igor Šafranko, advokát so sídlom Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a.s., Tomášikova 48, 832 37, Bratislava, IČO: 00151653, právne zastúpenému: Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., Bočná 10, 040 01 Košice - mestská časť Staré mesto, IČO: 36863017, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 11Csp/9/2022-129 zo dňa 06.05.2022 v spojení s opravným uznesením č.k. 11Csp/9/2022-161 zo dňa 15.06.2022, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v spojení s opravným uznesením.

Žiadna zo strán nemá na náhradu trov odvolacieho konania právo.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol takto:
„I. Súd žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietá.

II. Určuje, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 4.7.2017 v časti II. Ostatné ustanovenia, bod 5 v znení:

„Ak Dlžník neuhradí Pohľadávku Banky riadne a včas, Banka môže okrem zaplatenia úrokov z omeškania požadovať od Dlžníka aj zmluvnú pokutu vo výške 8 EUR, a to najviac do výšky určenej podľa právnych predpisov“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

III. Za konanie o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a vydanie bezdôvodného obohatenia má žalovaný voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

IV. Za konanie o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky má žalobca voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.“

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal určenia, že úver, ktorý mu bol poskytnutý na základe zmluvy o splátkovom úvere zo dňa 04.07.2017 je bezúročný a bez poplatkov a zároveň žiadal, aby mu žalovaný vydal bezdôvodné obohatenie vo výške 72,80 eura s úrokmi z omeškania 5% ročne od druhého dňa po doručení žaloby žalovanému. Domáhal sa aj určenia neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej v časti II. bode 5 zmluvy, podľa ktorej ak dlžník neuhradí pohľadávku banky riadne a včas, banka môže od neho požadovať okrem úrokov z omeškania aj zmluvnú pokutu vo výške 8 eur, najviac do výšky určenej právnymi predpismi.

Ďalej uviedol, že dňa 04.07.2017 uzavreli strany písomnú zmluvu o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX. V jej bode I. sú stanovené základné podmienky spotrebiteľského úveru nasledovne: výška úveru - 700 eur; druh úveru- spotrebný úver na čokoľvek; úroková sadzba - fixná 12,90% p.a.; výška úrokovej

sadzby po zohľadnení zľavy 10,90% p.a.; poskytnutie úveru - jednorazovo na konkrétne číslo účtu; výška splátky a splatnosť - 14,07 eura mesačne 27.deň v mesiaci, pričom výška poslednej splátky je uvedená v splátkovom kalendári; splatnosť prvej splátky 27.8.2017; počet splátok 72; konečná splatnosť 27.7.2023; RPMN 13,47%; predpoklady použité na výpočet RPMN - úver bol poskytnutý okamžite a v plnej výške, dlžník bude plniť svoje povinnosti za podmienok uvedených v zmluve. Dohodnutý typ a výška úrokovej sadzby platia do skončenia úverového vzťahu za predpokladu, že dlžník spĺňa podmienky pre poskytnutie zľavy z úrokovej sadzby uvedené vo zverejnení; priemerná RPMN 15,70%; celková čiastka spojená s úverom 1.011,91 eura; odplata 13,47% p.a.; poplatok za poistenie k úveru 0,62 eura mesačne, splatný v termíne splátky úveru a tiež konštatuje sa, že banka nevyžaduje poistenie úveru.

Poukázal na to, že v článku II. zmluvy v bode 5 je uvedený: „ak dlžník neuhradí pohľadávku banky riadne a včas, banka môže okrem zaplatenia úrokov z omeškania požadovať od dlžníka aj zmluvnú pokutu vo výške 8 eur a to najviac do výšky určenej podľa právnych predpisov“. Žalobca dňa 4.7.2017 podpísal aj Štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere, ktoré mu boli nepochybne odovzdané spolu so zmluvou, keďže ich predložil ako prílohu k žalobe. V nich je uvedená aj doba trvania zmluvy a to tak, že zmluva sa uzatvára na dobu určitú, na dobu úverového vzťahu, až do vysporiadania všetkých záväzkov, ktoré vznikli na základe alebo v súvislosti s úverom. Konštatuje sa v nich aj to, že na získanie úveru za ponúknutých podmienok sa nemusí uzatvoriť poistenie. Z výpisu z úverového účtu žalobcu vyplýva, že úver čerpal vo výške 700 eur dňa 4.7.2017. Na splátkach zaplatil žalovanej úhrne 772,80 eura, pričom poslednú - mimoriadnu splátku zaplatil vo výške 639,93 eura, a to dňa 26.5.2018.

Prvoinštančný súd konštatoval, že nezdieľa názor žalobcu o absencii údajov o dobe trvania zmluvy vzhľadom na to, že v zmluve je uvedený termín prvej mesačnej splátky (27.8.2017), poslednej (27.7.2023) a uvedený je aj počet mesačných splátok - 72. Navyše žalobca podpísal aj Štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere, v ktorých je doba trvania zmluvy konkretizovaná ako doba určitá a vyjadrená opisným spôsobom - do vyporiadania záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy, a teda žalobca ako spotrebiteľ nepochybne bol informovaný o dobe trvania zmluvy, iný výklad by bol nespravodlivý až šikanózný.

K nesprávnej výške sumy na celkové zaplatenie uviedol, že rozdiel je zanedbateľný (1,13 eura), keďže vychádzajúc zo sumy 1.013,04 eura ako súčinu počtu splátok a výšky splátky (72 x 14,07), pričom v zmluve bola uvedená suma vo výške 1.011,91 eura ako celková čiastka spojená s úverom, aj keď je zrejmé, že výška poslednej splátky, čo je jasne uvedené v zmluve mala byť iná, vyplývajúca zo splátkového kalendára. Mal za to, že uvedený rozdiel je tak nízky, že určite nemohol ovplyvniť žalobcu ako spotrebiteľa, pri jeho rozhodovaní o tom, či uzavrie predmetnú úverovú zmluvu alebo nie.

Pokiaľ sa týka priemernej hodnoty RPMN uviedol, že žalobca predložil nesprávny doklad týkajúci sa priemernej hodnoty RPMN poskytovanými len bankami. Zastával názor, že relevantné sú súhrnné informácie o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi (teda nielen bankami), ktoré sú zverejňované taktiež na stránke Ministerstva financií SR. Podľa správnych súhrnných informácií o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za prvý štvrtrok 2017 pri ostatných úveroch do výšky 1.500 eur so splatnosťou 5-10 rokov bola priemerná RPMN 15,70%, teda v zmluve je tento údaj správny.

Uzavrel, že sa nestotožnil s názorom žalobcu ohľadom chýbajúcich povinných náležitostí v predmetnej zmluve. Zmluvu pritom podrobil ďalšiemu súdnemu prieskumu, pri ktorom nezistil, že by v zmluve absentovali iné povinné náležitosti vymenované v § 11 ods. 1 písm. b/ zákona č 129/2010 Z.z.. Zmluva má písomnú formu, je v nej uvedená správna výška RPMN, obsahuje všetky plnenia pre spotrebiteľa súvisiace s úverom a RPMN neprekračuje najvyššiu prípustnú výšku odplaty, ktorej limit vyplýva z § 1a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., čo je dvojnásobok priemernej RPMN. Pre tieto účely sa však priemerná RPMN zisťuje s poukazom na § 1 ods. 4 citovaného nariadenia z údajov o výške priemernej RPMN za novoposkytnuté úvery bankami zverejnených naposledy v čase predchádzajúcom uzavretiu spotrebiteľskej zmluvy.

Pripomenul, že vzhľadom na dátum uzavretia zmluvy (4.7.2017) nebolo možné vychádzať z výšky priemernej RPMN za 2. štvrtrok 2017, keďže tento údaj ešte v čase uzavretia zmluvy nebol zverejnený, preto je relevantný 1. štvrtrok 2017. Podľa súhrnných informácií o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch bankami priemerná RPMN pri spotrebiteľskom úvere do 1500 eur so splatnosťou 5 - 10 rokov bola 9,81 %. Limit pre RPMN bol dvojnásobok, čo je 19,62%, teda odplata podľa predmetnej zmluvy vo výške 13,47% bola v norme a nepresiahla zákonný limit.

Dospel k záveru, že nenastal dôvod pre fikciu o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru podľa § 11 ods. 1, 2 zákona č. 129/2010 Z.z., preto žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru zamietol a v nadväznosti na to musel prijať aj záver, že žalovanému žiadne bezdôvodné obohatenie na úkor žalobcu nevzniklo, a preto súd zamietol žalobu aj v tejto časti ako nedôvodnú.

K dotknutej zmluvnej podmienke prvoinštančný súd uviedol, že pri spotrebiteľských zmluvách považuje za vhodnejšiu zmluvnú pokutu vo forme určitej sadzby za stanovenú časovú jednotku, keďže v takom prípade jej výška plne závisí na dobe, po ktorú je spotrebiteľ ako dlžník v omeškaní so splnením zabezpečenej povinnosti. Zmluvná pokuta a úroky z omeškania sú dva rôzne inštitúty, ale je možné ich dojednať a následne uplatniť popri sebe, stále však výška takto dohodnutej zmluvnej pokuty musí byť primeraná. V danom prípade však pri akejkolvek pohľadávke žalovaného, teda aj zanedbateľnej, a pri akomkoľvek dlhom omeškaní musí spotrebiteľ zaplatiť tú istú zmluvnú pokutu, teda je jedno, či spotrebiteľ je v omeškaní jeden deň alebo trebárs rok, alebo či má dlh 1 cent alebo 100 eur. Takto nastavená zmluvná pokuta, ktorá je paušálna, nezohľadňuje ani výšku pohľadávky žalovanej, ani dobu omeškania dlžníka - spotrebiteľa, a preto bol toho názoru, že spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Z týchto dôvodov považoval za právne dôvodné žalobe o určenie neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky vyhovieť.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

2. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca, a to proti I. výroku, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a o vydanie bezdôvodného obohatenia, a proti súvisiacim výrokom III. a IV. o trovách konania. Závery súdu prvej inštancie, že predmetná zmluva obsahuje aj dobu trvania zmluvy, aj predpoklady použité na výpočet RPMN považoval za mylné. Podľa jeho názoru zmluva neobsahuje tieto obligatórne náležitosti v zákonom predpísanej forme, ako to vyžaduje Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES (ďalej len Smernica) a ZoSÚ.

K predpokladom použitým na výpočet RPMN poukázal, na bod 3. výroku rozsudku Súdneho dvora EÚ, vo veci C-448/17, z ktorého vyplýva, že ak zmluva obsahujúca len matematický vzorec výpočtu RPMN, musí byť tento vzorec doplnený predpokladmi nevyhnutnými na uskutočnenie tohto výpočtu, čo neznamena nič iné, ako doplnenie o jednotlivé premenné, konkrétnymi údajmi aj s ich pomenovaním, teda uvedením všetkých predpokladov použitých na výpočet RPMN, platných pre konkrétnu Zmluvu, s explicitným vyjadrením, že ide o predpoklady použité na výpočet RPMN.

Poznamenal, že súdy SR denne určujú za neplatné úroky z úverov poskytovaných nebankovkami, pre ich rozpor s dobrými mravmi, a tieto absolútne neplatné úžernícke úroky vstupujú do štatistiky určujúcej výšku priemernej RPMN všetkými veriteľmi, nielen bankami, čím sa táto úžera nepriamo legalizuje. To nemôže byť v poriadku a je na aplikačnej praxi súdov, ako sa s touto anomáliou vporiadajú. Navrhol preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie aj žalovaný, a to proti výroku II. (určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok) a výroku IV. (nárok na náhradu trov konania v časti týkajúcej sa určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok), a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f), h) Civilného sporového poriadku. Namietal, že napriek všetkým jasne formulovaným námietkam sa súd prvej inštancie otázkou užitočnosti a praktickej potrebnosti žalobného návrhu na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky vôbec nezaoberal. Žalobca neprodukoval vonkoncom žiadne tvrdenie, ako sa napadnuté zmluvné podmienky negatívne prejavujú do jeho právneho postavenia, resp. ako by sa prípadný kladný určovací výrok pozitívne premietol do jeho právnej sféry. Žiadne zisťovanie v danom ohľade nevykonal ani súd prvej inštancie. Poukázal na svoje vyjadrenie zo dňa 09.02.2022, v ktorom argumentoval, že základné znaky hypotézy relevantnej právnej normy (pre posúdenie prijateľnosti zmluvných podmienok) - najmä značná nerovnováha a požiadavka dôvery - boli veľmi podrobne „vysvetlené“ viacerými všeobecne uznávanými rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie.

Bol toho názoru, že relevantné právne normy - najmä v ustanoveniach § 53 ods. 1 a 10 Občianskeho zákonníka a čl. 4 ods. 1 Smernice 93/13 v skutočnosti vôbec neboli aplikované (resp. neboli aplikované ústavne konformným spôsobom, t. j. nie svojvoľne a arbitrárne). Týka sa to najmä požiadavky kvalifikovanej („značnej“) nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Ďalej uviedol, že rozhodnutie vo veci samej záviselo aj od vyriešenia právnej otázky, či môže byť neprijateľnou zmluvná podmienka o zmluvnej pokute, pri ktorej nebolo zistené porušenie povinností zavedených ustanovením § 53b ods. 1 Občianskeho zákonníka a jeho vykonávacím právnym predpisom.

Navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok, a to tak, že žalobu v napadnutom rozsahu zamietne a uloží žalobcovi povinnosť nahradiť trovy prvoinštančného i odvolacieho konania o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, v oboch prípadoch v rozsahu 100 %.

4. K odvolaniu žalovaného sa písomne vyjadril žalobca. Uviedol, že práve rozhodovanie súdov o neprijateľnosti zmluvných podmienok v individuálnych sporoch, popri posudzovaní nekalých obchodných praktík je nosným pilierom spotrebiteľského práva, tak ako to vyplýva z únieového práva a vnútroštátnych právnych noriem. Bol toho názoru, že podaná žaloba má nepochybne nielen svoj individuálny význam, ale vzhľadom na charakter neprijateľnosti zmluvných podmienok aj generálny význam. Z tohto dôvodu argumentácia žalovaného ohľadom neopodstatnenosti žaloby je alibistická a bez relevancie. Vo vzťahu k procesnej prípustnosti žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok a bezpredmetnosti preukazovať naliehavý právny záujem poukázal na jednotlivé súdne rozhodnutia, pričom žalovaný napriek ich vedomosti, naďalej účelovo podsúva nenáležitú právnu argumentáciu. Navrhol rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a IV ako vecne správne potvrdiť. Vo zvyšku rozsudku (výroky I. a III.) navrhol rozhodnúť v zmysle jeho odvolania. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej aj len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 CSP) vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 362 ods. 1 CSP) osobami oprávnenými podať odvolanie (§ 359 CSP) preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie v rozsahu vyplývajúcom z dôvodov uvedených v odvolaní, ako aj konanie, ktoré rozhodnutiu súdu prvej inštancie predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP. Odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), vychádzajúc z toho, že nariadenie pojednávania vo veci nevyžadovala potreba zopakovania, doplnenia dokazovania, ani dôležitý verejný záujem. Pri preskúmaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi uvedenými v odvolaní do tej miery, že nebol oprávnený rozsudok preskúmať z iných dôvodov než z tých, ktoré boli explicitne do uplynutia odvolacej lehoty uvedené (§ 380 ods. 1, 2 CSP). Oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku zverejnil na úradnej tabuli, ako aj na webovej stránke Krajského súdu v Prešove dňa 14.02.2023 (§ 219 ods. 3 CSP). Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru o neexistencii predpokladov pre zmenu alebo zrušenie odvolaním napadnutého rozsudku.

6. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

7. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne a v úplnosti aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

8. Prvoinštančný súd správne zistil skutkový stav veci, na ktorý správne aplikoval príslušné právne predpisy, ktoré aj správne vyložil. Na dôvody uvedené v rozsudku prvoinštančného súdu odvolací súd v celom rozsahu odkazuje a stotožňuje sa s nimi (§ 387 ods. 2 CSP). Odvolací súd naviac, vzhľadom na odvolacie námietky strán sporu, k veci udáva:

9. K odvolacej námietke žalobcu, že v zmluve nie sú správne uvedené predpoklady pre výpočet RPMN, odvolací súd uvádza, že otázkou absencie podstatných náležitostí v zmluve o spotrebiteľskom úvere nevyhnutných pre rozhodovanie spotrebiteľa sa zaoberal Súdny dvor EÚ v rozhodnutí z 9.11.2016 vo veci C- 42/15. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že sankcionovať veriteľa zánikom nároku na úroky a poplatky je možné len vtedy, ak došlo k takému porušeniu jeho povinností, ktoré môžu spochybniť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku. V predmetnej úverovej zmluve sú uvedené všetky predpoklady potrebné na výpočet RPMN, ktorými sú výška úveru, výška splátky, jej interval, počet splátok, výška úroku, a výška poplatku za poistenie k úveru, ktoré sú v zmluve jednoznačne uvedené.

Nezrovnalosť vzniknutá pri vynásobení počtu splátok a výšky splátky s celkovou čiastkou úveru uvedenou v zmluve o úvere, nemôže byť dôvodom pre záver o absencii náležitosti uvedenia celkovej čiastky úveru, ako k tomu dospel žalobca. Rozdiel v konečnej čiastke, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť, vo výške 1,13 eura, nie je takou nesprávnosťou, ktorá svojou povahou môže mať vplyv na schopnosť žalobcu ako spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku, t.j. že ide o okolnosť takej intenzity, ktorej nesprávne uvedenie môže spochybniť schopnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah záväzku. Navyše zo zmluvy vyplýva, že výška poslednej splátky je uvedená v splátkovom kalendári.

10. V súvislosti s námietkou žalobcu o chýbajúcom matematickom výpočte RPMN, odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/183/2020 z 24.2.2020, v zmysle záverov ktorého zo znenia § 9 ods. 2 písm. j) (v tomto prípade písm. k)) zákona č. 129/2010 Z.z. nevyplýva povinnosť veriteľa uviesť v zmluve konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov, pričom zákon ani nevyžaduje predpoklady pre výpočet RPMN v zmluve označovať osobitne pod jednu kolónku, ale postačuje ich uvedenie v rámci zmluvy.

11. Čo sa týka odvolacej námietky žalobcu ohľadom doby trvania zmluvy, odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 69/2020 z 30. novembra 2021, v zmysle ktorého eurokonformný výklad ustanovenia § 9 ods. 2 písm. f) zákona č. 129/2010 Z. z. umožňuje dospieť k záveru, že toto ustanovenie nevyžaduje, aby zmluva o úvere obsahovala presné uvedenie požadovaných informácií vo vzťahu ku každej náležitosti (t. j. k dobe trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a aj k termínu konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru) osobitne, ale vyjadruje len požiadavku na uvedenie „doby, či dĺžky trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere“ v súlade s článkom 10 ods. 2 písm. c/ Smernice. Z predmetnej zmluvy nepochybne vyplýva, že je v nej uvedený termín prvej mesačnej splátky (27.8.2017), poslednej (27.7.2023) a uvedený je aj počet mesačných splátok - 72, čo v zhode s názorom súdu prvej inštancie, považoval aj odvolací súd za dostačujúce na určenie doby trvania zmluvy. Zároveň žalobca podpísal aj Štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere, v ktorých je doba trvania zmluvy konkretizovaná: „Zmluva sa uzatvára na dobu určitú, a to na dobu úverového vzťahu, až do vyporiadania všetkých záväzkov, ktoré vznikli na základe alebo v súvislosti s úverom“, a teda aj odvolací súd je toho názoru, že na základe všetkých týchto informácií bol žalobca ako spotrebiteľ nepochybne informovaný o dobe trvania zmluvy.

12. V spotrebiteľských sporoch Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku, aj bez návrhu, vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná. V takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky tak, ako bola dohodnutá v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je teda prípustným prostriedkom ochrany práv spotrebiteľa.

13. Z obsahu spisu je nepochybné, že medzi stranami sporu bola dňa 04.07.2017 uzatvorená štandardná formulárová zmluva o spotrebiteľskom splátkovom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Prítom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

14. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

15. Rovnako Občiansky zákonník v ust. § 53 ods. 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ust. § 53 ods. 5 zákona č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“).

16. Z ust. § 53 ods. 1 OZ možno vyvodit' povinnosť dodávateľa, podľa ktorej nesmie v spotrebiteľských zmluvách používať neprijateľné podmienky, čomu korešponduje právo spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Ako procesný prostriedok ochrany tu slúži práve žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. V takomto spore je potom nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide, ten subjekt, ktorý vystupuje v zmluve ako spotrebiteľ a nositeľom povinnosti subjekt vystupujúci v zmluve ako dodávateľ. Žalobca je tak nositeľom hmotného oprávnenia, o ktoré v konaní ide, a teda má v tomto konaní vecnú aktívnu legitimáciu. V prípade žaloby o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky z hľadiska vecnej legitimácie nemá právny význam ani zánik záväzku splnením dlhu. Podaná žaloba vychádza zo zákonnej požiadavky, podľa ktorej spotrebiteľské zmluvy nesmú zásadne obsahovať neprijateľné zmluvné podmienky. V tomto prípade nejde o nárok z právneho vzťahu, ktorého právnym dôvodom je zmluva, teda nárok vyplývajúci o zmluvy, ale o nárok, ktorý vyplýva priamo zo zákona. V konaní o neprijateľnosť zmluvnej podmienky zánik záväzku splnením nemôže mať žiadny vplyv na žalobcom uplatnený nárok, a teda ani na jeho vecnú legitimáciu. Opačný názor by v podstate znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj Smernici Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

17. Všeobecným právnym predpisom upravujúcim ochranu spotrebiteľa je zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Vo vzťahu k tomuto právnemu predpisu má aj Občiansky zákonník povahu osobitného predpisu a vo svojich ustanoveniach len dopĺňa všeobecnú úpravu danú zákonom č. 250/2007 Z.z. o ďalšie osobitné ustanovenia zamerané na ochranu spotrebiteľov. Je to zrejmé z ust. § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z., podľa ktorého každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom v poznámke k tomuto ustanoveniu je daný odkaz na ust. § 52 - § 54 OZ. Jedným z prostriedkov súdnej ochrany je i žaloba na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Ust. § 3 ods. 5 veta prvá zákona č. 250/2007 Z.z. priamo umožňuje spotrebiteľovi proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa domáhať sa ochrany svojho práva proti porušiteľovi na súde.

S určením určitej zmluvnej podmienky za neprijateľnú je spojený významný právny následok spočívajúci v tom, že dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi, čo vyplýva z ust. § 53a OZ. Zákon č. 250/2007 Z.z., ako aj Občiansky zákonník umožňujú spotrebiteľovi aj formou žaloby na určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky domáhať sa ochrany svojich práv v súdnom konaní bez potreby preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko tento vyplýval z uvedených právnych predpisov.

18. Odvolací súd považuje za nepochybné, že žalovaný právo na zmluvnú pokutu odvíja od ustanovenia § 544 a nasl. Občianskeho zákonníka a od spotrebiteľskej zmluvy (zmluvy o splátkovom úvere), ktorá ako typová zmluva je uzatváraná vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy, a teda aj dojednanie o zmluvnej pokute nemôže ovplyvniť. V žiadnom prípade nemožno tvrdiť, že sa jedná o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie (§53 ods. 2 OZ). Žalovaný ako dodávateľ zmluvnú pokutu so žalobcom ako spotrebiteľom osobitne nevyjednával, pretože zmluvná pokuta je dojednaná za rovnakých podmienok vo všetkých zmluvách. Zmluvná pokuta, ktorá nebola individuálne dojednaná, lebo sa jedná o štandardnú typovú zmluvu, a ktorá spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, je v rozpore s ochranou práv spotrebiteľa, ako aj v rozpore s Chartou základných práv Európskej únie (článok 98), podľa ktorého je v záujme naplnenia jedného zo základných práv Európskej únie politiky štátov zabezpečiť vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa, a preto je potrebné využiť všetky efektívne prostriedky ochrany spotrebiteľa, aby sa zvyšovala dôvera spotrebiteľov v trh, aby neprimerané postupy spotrebiteľov na trhu nezaťažovali. Žalovaný ako osoba podnikajúca na trhu s úvermi má odbornú prevahu nad spotrebiteľmi, ktorým svoje služby poskytuje, a preto možno od neho očakávať, že vo vzťahu k spotrebiteľom sa bude správať s náležitou odbornou starostlivosťou.

19. Je nepochybné, že neuhradením pohľadávky banky riadne a včas zo strany spotrebiteľa, je aktivovaná zmluvná pokuta podľa časti II. Ostatné ustanovenia, bodu 5 predmetnej zmluvy. V danej veci je významné, že dojednanie zmluvnej pokuty vôbec nezohľadňuje intenzitu a význam toho ktorého porušenia povinnosti, ani výšku dlhu spotrebiteľa vzniknutého porušením záväzku. Znenie zmluvnej podmienky umožňuje veriteľovi požadovať od dlžníka v podobe sankcií za omeškanie (t. j.

okrem zmluvnej pokuty aj úroky z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Toto dojednanie predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, nakoľko výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje pri akomkoľvek i menej významnom porušení povinnosti uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu, popri úrokoch z omeškania. Takáto paušálna zmluvná pokuta je neprijateľnou aj bez ohľadu na to, že jej maximálna výška je limitovaná v zmysle príslušných právnych predpisov (§ 3a Nar. vlády SR 87/1995 Z.z.).

20. Odvolací súd opätovne zdôrazňuje, že nijako nespochybňuje význam zmluvnej pokuty a uznáva účelnosť, pokiaľ ide však o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú dohodu o zmluvnej pokute, ktorá obstoí v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, ako aj na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy.

21. Súd prvej inštancie teda správne a dostatočne zistil skutkový stav, na ktorý správne aplikoval príslušné právne normy, a preto odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu v spojení s opravným uznesením ako vecne správny potvrdil.

22. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP, v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní nebol úspešný žalobca a ani žalovaný, preto odvolací súd rozhodol tak, že im nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

23. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).